

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	V. Kuijpers	Datum	13 december 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12935805
E-mail	v.kuijpers@utrecht.nl	Onderwerp	Stand van zaken inzet verduurzamen monumenten
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Erfgoed

Geachte leden van de raad,

Bij de bespreking van de [raadsbrief Beleidsregel Zonnepanelen en Erfgoed: verduurzaming Utrecht](#) op 4 april 2024 heeft uw raad gevraagd een update te geven over de inzet voor verduurzaming van monumenten. Met deze raadsbrief informeren wij u over het huidige beleid en mogelijkheden die de gemeente biedt voor monumenteigenaren.

Wettelijke taak

In de Erfgoedwet, in samenhang met de Omgevingswet en de verordening Erfgoed van de gemeente Utrecht, is vastgelegd dat het wijzigen van een monument vergunningplichtig is. Daaronder vallen ook duurzaamheidsingrepen. Dit is de zogeheten wettelijke taak.

Om te voorkomen dat bewoners vastlopen op het vergunningproces, en daarmee meerdere keren een gewijzigde vergunningaanvraag moeten indienen, bieden wij monumenteigenaren een service-moment aan. Dit houdt in dat we in een vroegtijdig stadium meekijken hoe de duurzaamheidsingrepen uitgevoerd kunnen worden zodat het vergunningproces snel en soepel verloopt. In de meeste gevallen leidt dit ertoe dat een deel van de ingrepen vergunningvrij kan worden uitgevoerd.

Omdat verduurzamingsingrepen steeds innoveren, passen we ons beleid aan op basis van actuele ontwikkelingen. Binnen de monumentenwereld vinden constant innovaties plaats, zoals het vacuümglas of nieuwe methodes om gevels te isoleren. Ook vindt er veel onderzoek plaats, bijvoorbeeld naar het hygrothermische gedrag van bakstenen in relatie tot de isolatiewaarde van gevels. Als uit onderzoek blijkt dat iets meerwaarde heeft, passen wij daar ons beleid op aan. Hiermee komen we ook tegemoet aan andere maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven. We maken gebruik van het afwegingskader 'verduurzaming monumenten' van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het is niet meer de vraag of je mag isoleren, maar hoe je gaat isoleren. We stemmen regelmatig af met de Commissie Omgevingskwaliteit bij innovatieve oplossingen die voorheen werden gezien als een te grote aantasting van monumentale waarden.

Sinds de verordening Erfgoed gemeente Utrecht (2023) hoeft er bij een groot deel van de verduurzamingsingrepen in monumenten geen vergunning meer te worden aangevraagd zolang de monumentwaarden niet worden aangetast. Voorbeelden daarvan zijn:

- Plaatsen van isolatieglas in bestaand raamhout zonder wijziging van het aanzicht
- Het dak isoleren aan de binnenzijde
- Het plaatsen van een voorzetwand
- Het plaatsen van een verlaagd plafond
- Het plaatsen van bodemisolatie in de kruipruimte

De regels voor zonnepanelen zijn zo versoepeld dat het op bijna ieder monument mogelijk is om zonnepanelen te plaatsen. Bij de gemeentelijk monumenten kan dit op het achterdakvlak of op platte daken zelfs vergunningsvrij. Ook wordt op dit moment gekeken naar de ruimtelijke inpassing van (hybride) warmtepompen. In verband met netcongestie wordt de all-electric warmtepomp niet aangeraden.

Informereren en motiveren van eigenaren en bewoners bij verduurzaming erfgoed

We informeren en motiveren door informatie op onze website, door individuele adviezen, door inkoopacties te organiseren en te subsidiëren en/of te financieren. De meeste regelingen en acties zijn nu ook voor monumenteigenaren te gebruiken. Hieronder de acties op een rij:

- Informeren van monumenteigenaren en eigenaren van oude woonhuizen, over de mogelijkheden van het verduurzamen gebeurt bij de Jouw Huis Slimmer-avonden. Ook in 2025 organiseren we de Jouw huis slimmer-bijeenkomsten, die zeer worden gewaardeerd. Bij infomarkten van de Buurtaanpak Aardgasvrij voor de beschermde stadsgezichten en delen van de stad met een hoge monumentdichtheid zijn erfgoedadviseurs aanwezig. Op de website van de gemeente Utrecht worden nieuwe ontwikkelingen en handreikingen geplaatst, zoals bijvoorbeeld de publicatie 'Een warme jas voor oude huizen ([Een warme jas](#))'.
- De subsidieregeling voor reguliere woonhuizen [energieadviezen aan huis](#) is ook geschikt voor monumenten. Er vindt overleg plaats tussen de erfgoedadviseurs en de vier verschillende adviesbureaus die door de gemeente zijn geselecteerd om specialistisch energieadvies aan huis te geven. Zij helpen eigenaren op weg en bieden ook trajectbegeleiding aan.
- Vanuit de opgave Energietransitie organiseren we inkoopacties voor energiemaatregelen. Daar kunnen de eigenaren en bewoners van monumenten ook gebruik van maken. Op het moment verkennen we of er voor monumenten een speciale actie georganiseerd kan worden.
- De regeling van het Utrechts Restauratiefonds is in december aangepast. Wij kunnen leningen aanbieden tegen een lage rente speciaal voor gemeentelijke monumenten voor restauratie en voor verduurzaming. Per 1 januari 2025 wordt het maximumbedrag voor een lening verhoogd voor restauratie en verduurzaming. Ook is het voor het eerst mogelijk om fysieke toegankelijkheid van (gemeentelijke en rijks)monumenten met een openbare functie te kunnen financieren, tot een bedrag van € 30.000.

In 2025 organiseren we, zoals gezegd, de informatieavonden over verduurzaming voor monumenteigenaren. We blijven de innovaties monitoren en onderzoeksresultaten bijhouden en passen aan de hand daarvan ons beleid aan. Daarover informeren we monumenteigenaren bij huisbezoeken, informatieavonden en via de website.

Burgemeester en wethouders

Datum 13 december 2024
Ons kenmerk 12935805

Wij hopen dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd over onze inzet voor de verduurzaming van monumenten.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

de burgemeester,